

7D
ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

Ημερομηνία 14 ΜΑΡ. 1991

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Πρώτα έφθασε στα ανώτερα κλιμάκια της Βουλής των Ελλήνων κι ύστερα κατέλαβε αξίωμα στο κόμμα της. Μητέρα δύο παιδιών στα τριάντα εννιά της χρόνια, με το χιούμορ που τη διακρίνει από παιδί, η Μαρία Δαμανάκη ετοιμάζεται, μετά την αποχώρηση του Χ. Φλωράκη, να κάνει ένα ακόμη άλμα: πρόεδρος του «Συνασπισμού»· η νέα γενιά της Αριστεράς, σε ηλικία και ιδέες, σηκώνει τα μανίκια!

Του ΚΩΣΤΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στις 6 Νοεμβρίου του 1973 η **Μαρία Δαμανάκη** εκλέγεται για πρώτη φορά πρόεδρος: διευθύνει τις εργασίες στη γενική συνέλευση του συλλόγου Χημικών-Μηχανικών και Μεταλλειολόγων. Δεκαοχτώ χρόνια αργότερα έχει τις περισσότερες πιθανότητες να εκλεγεί πρόεδρος του *Συνασπισμού* και να γίνει η νεότερη αρχηγός κόμματος στην Ελλάδα. Δεν είναι ακόμη ούτε τριάντα εννέα χρόνων. Έχει δεκατέσσερα χρόνια στη Βουλή: εκλέγεται συνεχώς από το 1977 και στις έξι εκλογικές αναμετρήσεις που διεξήχθησαν από τότε. Στις δύο τελευταίες μάλιστα πέτυχε ρεκόρ σταυρών. Σε όλες τις δημοσκοπήσεις το ποσοστό δημοφιλίας της τη φέρνει στη δεύτερη ή την τρίτη θέση πίσω μόνον από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και κατά περίπτωση τον πρωθυπουργό ή τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ. Στην τελευταία έρευνα που έγινε από την ICAP για τον *Ταχυδρόμο* η Μαρία Δαμανάκη άγγιξε το 40%. Έξι μήνες πάνω και από τον πρόεδρο του *Συνασπισμού* κ. Χαρίλαο Φλωράκη.

Είναι χωρίς αμφιβολία εκπρόσωπος της γενιάς της, της γενιάς του Πολυτεχνείου, είναι ταυτοχρόνως όμως και μια φρέσκια παρουσία. Της αρέσουν τα ωραία ρούχα, αν και ποτέ δεν φοράει κάτι εξεζητημένο. Είναι δε φύσει αντιηγέτις. Χωρίς τουπέ και με σεμνότητα που φθάνει σχεδόν ως την υπερβολή αγωνιά – και δεν το κρύβει – πώς να βρει κάποιες ώρες από τις πολλές υποχρεώσεις της για να παίξει με τα παιδιά της: ένα αγοράκι και ένα κοριτσάκι τριών ετών, δίδυμα, που απέκτησε από το γάμο της με τον δημοσιογράφο **Δημήτρη Δανίκα**. Ζουν σε ένα όμορφο σπίτι στον Διόνυσο, κτισμένο με δάνειο, σε ένα οικόπεδο το οποίο επίσης αγόρασαν με δάνειο που ακόμη εξοφλούν...

ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΙΣΘΗΜΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ!

Ο χιούμορ, που φτάνει μέχρι και τον αυτοσαρκασμό, είναι το χαρακτηριστικό της πρώτης κυρίας του *Συνασπισμού* τόσο στην ιδιωτική της ζωή όσο και – πολλές φορές – μέσα στη Βουλή. Αντιμετωπίζει με βαθύ χαμόγελο, σχεδόν γέλια, ακόμη και τις πιο σκληρές επιθέσεις. Διηγείται μάλιστα ότι ακόμη δεν μπορεί να χωνέψει πώς τα παιδιά της, προτού καλά καλά καταλάβουν τον κόσμο, κατάλαβαν την αξία της ιδιοκτησίας: «Από τις πρώτες λέξεις που έμαθαν ήταν το "δικό μου"», λέει και γελάει.

Η πολιτική της δραστηριότητα ξεκινάει τον Ιανουάριο του '73, στις γενικές συνελεύσεις της σχολής των Χημικών-Μηχανικών, τότε που οι φοιτητές αγωνίζονται κατά της δικτατορίας με το αίτημα «γνήσιες εκλογές στους συλλόγους». Εντυπωσιάζει αμέσως με την άνεση και τη φυσικότητα του λόγου της – χάρισμα που θα σφραγίσει την πολιτική καριέρα της στα κατοπινά χρόνια. Άριστη φοιτήτρια, είχε περάσει στη σχολή στην πρώτη δεκάδα, αφού τελείωσε το Γυμνάσιο στο Ηράκλειο, όπου ο πατέρας της υπηρετούσε στη Χωροφυλακή. Στην εξέ-

γερση του Νοεμβρίου η δική της φωνή ήταν που έλεγε «Εδώ Πολυτεχνείο, σας μιλά ο σταθμός των ελεύθερων αγωνιζόμενων φοιτητών, των ελεύθερων αγωνιζόμενων Ελλήνων». Συνελήφθη αμέσως μετά τη νύχτα της 17ης Νοεμβρίου και κρατήθηκε υπό σκληρές συνθήκες, στην απομόνωση, στο ΕΑΤ-ΕΣΑ. Απομόνωση τέτοια, ώστε ούτε τον πατέρα της, παρότι αξιωματικό, δεν άφησαν να τη δει. Ποτέ, ούτε και τότε που εμφανίστηκαν εκατομμύρια αντιστασιακοί, δεν μίλησε η Μαρία Δαμανάκη για τις μέρες εκείνες. Σε διπλανό κελί κρατείτο την ίδια περίοδο η συμφοιτήτριά της, στέλεχος και αυτή του φοιτητικού κινήματος και επίσης εκφωνήτρια στον σταθμό του Πολυτεχνείου, **Εύη Παπακωνσταντίνου**. Όταν αργότερα, μετά την αποφυλάκισή τους, θα συναντηθούν στο σπίτι της Μαρίας στα Εξάρχεια, θα διηγηθούν η μια στην άλλη τις σαράντα μέρες της κράτησης: δεν θα πουν όμως τίποτε δημόσια, ούτε καν εμπιστευτικά σε τρίτους τι τράβηξαν. Η Εύη, από τα ηγετικά στελέχη του φοιτητικού κινήματος, μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του *Τεχνικού Επιμελητηρίου* και της ΚΕ του ΚΚΕ-Εσ. τονίζει ότι ούτε η Μαρία «το έπαιξε ηρωίδα». Έρχονται έτσι στον νου οι στίχοι του Γ. Σεφέρη από τον *Τελευταίο Σταθμό*: «...οι ήρωες προχωρούν στα σκοτεινά...».

ΠΡΩΤΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΕΠΕΙΤΑ ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ

Η Μαρία Δαμανάκη όμως κατέκτησε το φως. Η διπλή καριέρα της μάλιστα – στο κόμμα από τη μία, και στη Βουλή από την άλλη – είχε μια περίεργη αντίστροφη πορεία: έφθασε γρήγορα στην κορυφή του Κοινοβουλίου και πολύ αργότερα στα ύψη της κομματικής κλίμακας. Μόλις πρόσφατα εξελέγη μέλος της Κεντρικής Επιτροπής και του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ. Προηγουμένως, σε μια δύσκολη συνδιάσκεψη – αυτή του «Υπόλοιπου Αττικής» – με πολλούς αντιπροσώπους να έχουν αντίθετες απόψεις από τις δικές της τις ανανεωτικές, είχε έρθει πρώτη. Στο δε συνέδριο, παρ' όλο που γραπτώς είχε εκθέσει από τον *Ριζοσπάστη* με σαφήνεια τις απόψεις της και είχε καταλογίσει ευθύνες για την πόλωση και στον Χ. Φλωράκη, χειροκροτήθηκε από όλους, ιδιαίτερα όταν αναρτήθηκε δημοσία «πώς θα κλείσουν τα ρήγματα που ανοίγουν οι οξείς χαρακτηρισμοί» που είχε απευθύνει ο κ. Μήτσος Κωστόπουλος – χωρίς ωστόσο να τον κατονομάσει.

Για την κορυφαία θέση του *Συνασπισμού* την έχει προτείνει σε ανύποπτο χρόνο ο ίδιος ο Χαρίλαος Φλωράκης, όπως πρότεινε και στις περασμένες εκλογές να είναι η Μαρία μαζί με τον Γρ. Γιάνναρο οι κεντρικοί ομιλητές στην τελευταία προεκλογική συγκέντρωση του *Συνασπισμού*. Το είπε εξάλλου καθαρά και ο Γρ. Φαράκος, ενώ ο Λ. Κύρκος επισημοποίησε την απόφασή του να αποχωρήσει από την ηγεσία του *Συνασπισμού*, με τη σύμφωνη γνώμη και της ΕΑΡ, προκειμένου «να ανοίξει ο δρόμος στη νέα γενιά». Ο κ. Κύρκος διατηρούσε

1

μαζί της στενές φιλικές σχέσεις ακόμη και όταν οι σχέσεις των δύο κομμάτων ήταν πολεμικές. Δημοσίως αυτό έγινε φανερό όταν ο σημερινός γραμματέας του Συνασπισμού παραβρέθηκε στον γάμο της, το 1986, στο δημαρχείο της Κηφισιάς.

Έτσι, ή κάπως έτσι, αφού στην πολιτική δεν είναι τίποτε βέβαιο, πλησιάζει η Μαρία Δαμανάκη στην κορυφή. Πώς άρχισε όμως; Πότε, πώς και από ποιον «μυήθηκε» στην Αριστερά;

ΕΛΠΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ

Οι συμφοιτητές της στο Πολυτεχνείο θεωρούν «υπεύθυνο» τον κ. Μίμη Μαρινάκη, χημικό-μηχανικό, ο οποίος ζει και εργάζεται σήμερα στα Χανιά. Όταν μιλήσαμε μαζί του αρνήθηκε με σεμνότητα ότι εκείνος την μύησε: «Ήμασταν μια παρέα, ένας κύκλος συμφοιτητών, όπου ο ένας παρακινούσε τον άλλο με διαβάσματα και συζητήσεις· καθένας ακολουθούσε τη δική του εσωτερική πορεία». Στον κύκλο εκείνο ανήκαν ο σημερινός δήμαρχος Πειραιώς Στ. Λογοθέτης, ο Θ. Σκαμνάκης, μέλος αργότερα της ΚΕ του ΚΚΕ, και ο Κ. Τριανταφύλλου. Η πρώτη τους οργάνωση ήταν η ΑΝΤΙ-ΕΦΕΕ, ο φοιτητικός πυρήνας της ΚΝΕ.

Ένας άλλος συμφοιτητής τους, ο κ. Γ. Καλογήρου, λέκτορας σήμερα στο ΕΜΠ, θυμάται μια σεμνή θαρραλέα κοπέλα με το χάρισμα του λόγου να εμφανίζεται στη Γενική Συνέλευση και να κεντρίζει το ενδιαφέρον και τα βλέμματα. «Σήμερα», λέει, «η Μαρία εκπροσωπεί μια ελπίδα για την ανανέωση του Συνασπισμού».

«Θα είναι η εκδίκηση της γενιάς του Πολυ-

2

τεχνείου», ρωτήσαμε, καθώς και αυτός ανήκει στα κορυφαία στελέχη του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος και ήταν μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής της κατάληψης από τις γραμμές του Ρήγα: «Η ανανέωση», απαντά, «δεν έχει μόνο ηλικιακές διαστάσεις. Είναι φυσικό αυτή η γενιά – γίναμε πια σαραντάρηδες – να εκπροσωπηθεί και στις ηγεσίες των κομμάτων». Και με έκδηλη μελαγχολία προσθέτει: «Τα καλύτερα μυαλά όμως εκείνης της γενιάς αποτραβήχτηκαν από την πολιτική και τα κόμματα».

Ο καθηγητής της Θερμοδυναμικής στο Πολυτεχνείο κ. Νίκος Κουμούτσος, υπό την επί-

ΔΥΟ ΦΙΛΟΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ

«Η γνώμη μου είναι απολύτως θετική είναι μια ξεχωριστή και σημαντική παρουσία, ένα πρόσωπο που συμβολίζει, υπόσχεται και επαγγέλλεται κάτι.

Ελπίζω να παίξει έναν ουσιαστικό και κεντρικό ρόλο στην προσπάθεια της ανανέωσης και του εκσυγχρονισμού της παραδοσιακής Αριστεράς.

Εύχομαι το μέχρι τώρα «μετέωρο βήμα» της Μαρίας και της Αριστεράς να γίνει ένα άλμα προς το μέλλον και για τη Μαρία και για την Αριστερά. Αυτό προϋποθέτει την αναγνώριση του τέλους των μύθων και την κατανόηση μιας αντιφατικής και σύνθετης πραγματικότητας. Η παρουσία της Μαρίας δεν θα αναφέρεται πια στο «φαινόσθαι» αλλά στο «είναι» της πολιτικής. Αυτό είναι ένα μεγάλο στοίχημα και πιστεύω να το κερδίσει. Άλλωστε εκπροσωπεί το «μισό του ουρανού»».

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ

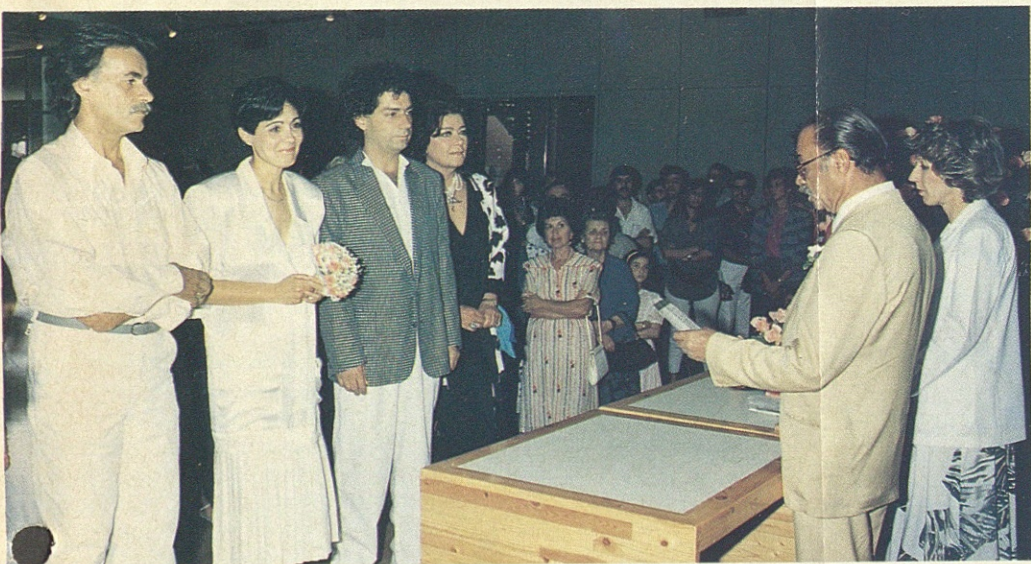
«Με τη Μαρία Δαμανάκη μας συνδέουν πολλά. Όχι μόνο η κοινή διαδρομή μας στον δημόσιο βίο, αλλά και η έκφραση της αθωότητας και της πίστης όλης της γενιάς μας πριν και μετά το Πολυτεχνείο. Σήμερα η σοβαρή παρουσία της, ο τεκμηριωμένος λόγος και η επιμονή της δημιουργούν την ελπίδα ότι είναι ακόμη καιρός να αλλάξουν τα πράγματα, οι επιλογές και τα πρόσωπα. Η υπομονή, ο κοινός προβληματισμός και οι μελαγχολικές στιγμές για την παρακμή και τον εκφυλισμό στην πολιτική συνδέουν τα δεκατέσσερα χρόνια της παρουσίας μας στη Βουλή. Η αρχή του νήματος που μας συνδέει βρίσκεται στις συνελεύσεις και τα αμφιθέατρα, όπου πάνω από τις διαμάχες μας υπήρχε η κοινή απαίτηση για μια άλλη πορεία στον τόπο μας.

Είμαστε συναγωνιστές. Ένα βλέμμα ή ένα χαμόγελο αρκεί για να επιβεβαιώσουμε ή να απορρίψουμε επιλογές και φορείς. Δεν είναι μόνο ένας «δικός» μας άνθρωπος ή απλώς ένα άνθρωπος της γενιάς μας. Πρόσωπα όπως η Μαρία Δαμανάκη αποτυπώνουν τον πραγματικό κόσμο στη χώρα μας. Είναι εκφραστές του παρόντος και του μέλλοντος».

3

4

5

1. Στην έδρα του Προέδρου της Βουλής, σε στάση αναμονής. Κάποτε οι αγορεύσεις διαρκούν πολύ...
2. Μαζί με τον Κώστα Λαλιώτη στους διαδρόμους του Κοινοβουλίου.
3. Ημέρα των γυναικών πριν από ένα χρόνο. Με τη Μαργαρίτα Παπανδρέου και τη Φάνη Πάλλη - Πετραλιά.
4. Σκηνές από έναν γάμο! Η Τζένη Καρέζη ήταν κουμπάρα της.
5. Με τον Δ. Δανίκα και τα παιδιά τους, ανήμερα των τελευταίων εκλογών.

βλεψη του οποίου η Μαρία Δαμανάκη έκανε τη διπλωματική της εργασία για το *Ενεργειακό πρόβλημα και τις οικονομικές συνέπειες*, θυμάται μια σεμνή, χαμογελαστή αλλά και οξυδερκή φοιτήτρια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΑ ΑΛΛΑ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗ

«Ήταν φοιτήτρια "πλήρους απασχόλησεως". Τακτική ακροάτρια στο Αμφιθέατρο και στα εργαστήρια. Δραστήρια, αλλά διακριτική. Στην πρώτη γραμμή, αλλά ποτέ πομπώδης και διαφημιστική».

Ο καθηγητής κ. Κουμούτσος συγκαταλέγεται στους πέντε – μαζί με τους κυρίους Κονοφάγο, Σκουληκίδη, Σακελλαρίδη και Τάσιο – συγκλητικούς που την Παρασκευή 17 Νοεμβρίου του 1973 διαβεβαίωσαν την συντονιστική επιτροπή της εξέγερσης του Πολυτεχνείου ότι δεν θα επέτρεπαν – δεν θα συναινούσαν πιο σωστά – στην παραβίαση του ακαδημαϊκού άσυλου. Το μεσημέρι εκείνης της ημέρας, θυμάται τώρα ο καθηγητής, επισκέφθηκε το χώρο εκπομπής του σταθμού του Πολυτεχνείου. Η Μαρία ήταν, μαζί με δυο αγόρια και άλλα δυο κορίτσια, τον Α. Παπαδημητράκη, τον Δ. Παπαχρήστο, την Εύη Παπακωνσταντίνου και την Τ. Μωροπούλου, εκφωνήτρια. «Μου έκανε μεγάλη εντύπωση η απόλυτη αφοσίωσή της στο καθήκον, στο λειτούργημα που έκανε εκείνη τη στιγμή». Ο καθηγητής της δεν τη θυμάται καθόλου μα καθόλου σοβαροφανή: «Ήταν πάντα γελαστή και πρόσχαρη και είχε ανεπτυγμένη την αίσθηση του χιούμορ».

Μεγάλη εντύπωση είχε κάνει η διπλωματούχος χημικός - μηχανικός με την διπλωματική της εργασία: «Οι παρατηρήσεις που έκανε για τις οικονομικές διαστάσεις του ενεργειακού προβλήματος», τονίζει ο κ. Κουμούτσος, «μου έκαναν εντύπωση για την πρωτοτυπία και τη σοβαρή τεκμηρίωσή τους».

Το ερώτημα σε έναν δάσκαλο, που από τα χέρια του πέρασε ένας πολιτικός, είναι κλασικό: «φантаζόσασταν ποτέ ότι θα γινόταν ή θα έφτανε να γίνει αρχηγός ενός μεγάλου πολιτικού κόμματος;». Οι απαντήσεις που δίδονται σε τέτοιες περιπτώσεις είναι... μυθοπλαστικές, του τύπου: «από μικρό παιδί έδειχνε ότι θα οδηγούσε μια μέρα την Ελλάδα κ.λπ., κ.λπ.». Η αντίδραση όμως του καθηγητή της Μαρίας Δαμανάκη χαρακτηρίζεται από αφοπλιστική ειλικρίνεια: «Φυσικά δεν το φανταζόμουν. Όμως κάθε φορά που καταλάμβανε ένα δημόσιο αξίωμα – πρώτα βουλευτής, κατόπιν αντιπρόεδρος της Βουλής και τώρα τελευταία κοινοβουλευτική εκπρόσωπος – κάθε φορά, έλεγα ότι κερδίζει τη θέση με το σπαθί της. Και εάν γίνει πολιτικός αρχηγός, πιστεύω ότι η άριστη τεχνική της κατάρτιση και οι ευρύτεροι ορίζοντές της θα είναι από τις μεγάλες αρετές της. Τότε θα νιώσω ίσως και κάποια ικανοποίηση, γιατί ενδεχομένως ένα λιθαράκι να έχω προσθέσει κι εγώ».

